

Byla C-744/23 [Zlakov]ⁱ

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2023 m. gruodžio 1 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Sofijski rayonen sad (Bulgarija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. lapkričio 29 d.

Ieškovas:

T. P. T.

Atsakovė:

„Financial Bulgaria“ EOOD

NUTARTIS

Nr. 42767

Sofija, 2023 m. lapkričio 29 d.

SOFIYSKI RAYONEN SAD (SOFIJOS RAJONO TEISMAS)

<...> [teismo sudėtis]

nagrinėdamas civilinę bylą Nr. 20221110142769, įregistruotą 2022 m.,

<...> (kartojama)

atsižvelgdamas į tai, kad:

- 1 Procesą reglamentuoja SESV 267 straipsnio 1 dalis ir *Grazhdanski protsesualen kodeks* (Civilinio proceso kodeksas, toliau - GPK) (prašymas**

ⁱ Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

priimti prejudicinį sprendimą) 55 skyrius, kartu su GPK 248 straipsniu (sprendimo, kiek jis susijęs su bylinėjimosi išlaidomis, pakeitimas).

- 2 Procesas buvo inicijuotas remiantis <...> vieno asmens advokatų kontoros „Dimitar Milev“, Sofija, (ieškovo atstovo) <...> 2023 m. spalio 13 d. atskiruoju skundu <...> dėl sprendimo, kiek jis susijęs su bylinėjimosi išlaidomis, pakeitimo. Jis teigia, kad teismas neteisingai priteisė išlaidas advokato pagalbai apmokėti be pridėtinės vertės mokesčio (toliau - PVM). PVM turi būti įskaičiuotas į išlaidas advokato pagalbai apmokėti. Jis pateikė įrodymus, kad yra įregistruotas kaip PVM mokėtojas.
- 3 Atsakovė „Financial Bulgaria“ EOOD <...> nesutinka su skundu ir teigia, kad jis yra nepagrįstas. Ji remiasi jurisprudencija (*Varhoven kasatsionen sad* (toliau - VKS) nutartis civilinėje byloje Nr. 1323/2023), pagal kurią <...> remiantis *Zakon za advokaturata* (Advokatūros įstatymas, toliau - ZA) 38 straipsniu honorarams už nemokamą teisinę pagalbą PVM netaikomas.
- 4 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su klausimu, ar advokato honorarui, kai teikiama nemokama teisinė pagalba, taikomas PVM, kas yra apmokestinamasis asmuo ir kas turi sumokėti šį mokestį. Teismui neaišku, ar nemokama teisinė pagalba apmokestinama PVM.

Šalys pagrindinėje byloje:

- 5 Ieškovas: T.P.T., unikalus asmens kodas <...>, Sofija, <...> atstovaujamas vieno asmens advokatų kontoros „Dimitar Milev“ <...> [atstovo adresas].
- 6 Atsakovė: „Financial Bulgaria“ EOOD, unikalus kodas <...>, Sofija, <...> [atsakovės ir jos atstovo duomenys].

FAKTINĖS APLINKYBĖS

- 7 Byla buvo iškelta remiantis ieškovo ieškiniu prieš atsakovę, kuriuo buvo prašoma pripažinti negaliojančia šalių sudarytą laidavimo sutartį, susijusią su sutartimi dėl vartojimo kredito.
- 8 Ieškovui atstovauja vieno asmens advokatų kontora „Dimitar Milev“ - adv. Dimitar Milev (toliau - Dimitar Milev) – advokatas Dimitar Milev). Pagal pateiktą pavedimą ir sutartį dėl teisinės gynybos ir teisinės pagalbos teisinė pagalba klientui teikiama nemokamai, vadovaujantis ZA 38 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostata, pagal kurią advokatas gali teikti nemokamą teisinę pagalbą asmenims, turintiems finansinių sunkumų.
- 9 Atsakovei atstovauja juriskonsultas.
- 10 Ieškovas per savo atstovą - vieno asmens advokatų kontorą „Dimitar Milev“ - adv. Dimitar Milev, prašė priteisti išlaidas advokato pagalbai apmokėti, įskaitant PVM.

Advokatas pateikė įrodymus, patvirtinančius jo registraciją pagal PVM įstatymą (ZDDS).

- 11 *Sofiyski rayonen sad* (Sofijos rajono teismas) sprendimu Nr. 13461/03.08.2023 civilinėje byloje Nr. 20221110142769, įregistruotoje 2022 m., patenkino ieškinį. Atsižvelgęs į *Naredba № 1 ot 9 yuli 2004 g. za minimalnite razmeri na advokatskite vaznagrazhdenia* (2004 m. liepos 9 d. Nutarimas Nr. 1 dėl minimalių advokatų honorarų, toliau - NMRAV), teismas nusprendė, kad esant 185,52 levų (BGN) ieškinio sumai (sutarties vertė) minimalus advokato honoraras yra 400,00 BGN. Kadangi ieškovui atstovavo advokatas nemokamos teisinės pagalbos teikimo sąlygomis, teismas nurodė atsakovei 400,00 BGN be PVM sumą sumokėti ne šaliai, o tiesiogiai vieno asmens advokatų kontorai „Dimitar Milev“ - adv. Dimitar Milev.
- 12 Sprendimas nebuvo apskūstas ir įsiteisėjo 2023 m. rugsėjo 25 d.
- 13 Atskirąjį skundą (nagrinėjamas atskirasis skundas <...>, 2023 m. spalio 13 d.), kuriuo prašoma pakeisti sprendimą, kiek jis susijęs su bylinėjimosi išlaidomis, ieškovo atstovas, vieno asmens advokatų kontora „Dimitar Milev“ - adv. Dimitar Milev, pateikė per skundo pateikimo terminą. Prašoma teismo priteisti PVM nuo 400,00 [BGN] sumos, t. y. 80 BGN (taikant 20 % mokesčio tarifą nuo 400,00 BGN apmokestinamosios vertės).
- 14 Atsakovė tam prieštarauja ir teigia, kad teismas neturėtų priteisti jokio PVM nuo honoraro, nes advokato teisinės paslaugos buvo suteiktos nemokamai. Ji remiasi jurisprudencija.

NURODYTOS NACIONALINIAI TEISĖS NUOSTATOS

1. GRAZHDANSKI PROTSESUALEN KODEKS (Civilinio proceso kodeksas; toliau - GPK)

15 Dėl bylinėjimosi išlaidų

78 straipsnis. 1. Ieškovo sumokėtus mokesčius, bylinėjimosi išlaidas ir išlaidas advokato, jei toks buvo, pagalbai apmokėti, padengia atsakovas proporcingai patenkintai ieškinio daliai.

16 Sprendimo, kiek jis susijęs su bylinėjimosi išlaidomis, pakeitimas

248 straipsnis. 1. Per apskundimo terminą arba per vieną mėnesį nuo sprendimo paskelbimo, jei sprendimas yra neskundžiamas, teismas vienos iš šalių prašymu gali pakeisti arba papildyti sprendimą, kiek jis susijęs su bylinėjimosi išlaidomis.

2. Teismas informuoja kitą šalį apie prašomus papildymus ar pakeitimus ir suteikia jai galimybę per savaitę pateikti pastabas.

3. Nutartis dėl bylinėjimosi išlaidų priimama uždarame posėdyje ir įteikiama šalims. Ji gali būti skundžiama tokia pačia tvarka kaip ir sprendimas.

2. ZAKON ZA ADVOKATURATA (Advokatūros įstatymas; toliau – ZA)

17 36 straipsnis. 1. (papildyta – DV, Nr. 97, 2012 m.) Advokatas arba Europos Sąjungos advokatas turi teisę į atlyginimą už savo darbą.

3. (papildyta – DV, Nr. 97, 2012 m.) Nesudarius sutarties, advokatų taryba advokato, Europos Sąjungos advokato ar kliento prašymu nustato honorarą pagal Aukščiausiosios advokatų tarybos reglamentą.

18 38 straipsnis. 1. (papildyta – DV, Nr. 97, 2012 m.) Advokatas arba Europos Sąjungos advokatas gali teikti nemokamą teisinę pagalbą:

1. asmenims, kurie yra išlaikomi;
2. asmenims, turintiems finansinių sunkumų;
3. giminaičiams, artimiesiems ar kitiems teisininkams.

2. (papildyta – DV, Nr. 97, 2012 m.) Jeigu šio straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais iš kitos šalies buvo priteistos bylinėjimosi išlaidos, advokatui arba Europos Sąjungos advokatui priteisiamas advokato honoraras. Teismas nustato ne mažesnę nei [ZA] 36 straipsnio 2 dalyje numatytą honorarą ir nurodo kitai šaliai jį sumokėti.

19 71 straipsnis 1. (papildyta – DV, Nr. 17, 2021 m.) Klientas suteikia įgaliojimą advokatų kontorai jį ginti ir atstovauti teisme, ikiteisminėse institucijose, administracinėse institucijose ir įstaigose bei pas fizinius ir juridinius asmenis. Advokatų kontoros vadovaujantis partneris suteikia perįgaliojimą vienam ar keliems partneriams. Jeigu advokatų kontora yra vieno asmens bendrovė, laikoma, kad bendrovė įsteigęs advokatas taip pat turi įgaliojimus.

3. NAREDBA № 1 OT 9 YULI 2004 G. ZA MINIMALNITE RAZMERI NA ADVOKATSKITE VAZNAGRAZH DENIA (2004 m. liepos 9 d. Nutarimas Nr. 1 dėl minimalių advokatų honorarų, toliau - NMRAV)

20 Honoraras civilinėse ir administracinėse bylose vienoje instancijoje

7 straipsnis 2. <...> (paskutinį kartą) pakeista – DV, Nr. 88, 2022 m.) Už atstovavimą teisme, gynybą ir dalyvavimą bylose, kuriose yra nustatyta ieškinio suma, mokamas toks honoraras:

1. kai ieškinio suma neviršija 1 000 BGN - 400 BGN;

21 Papildomos nuostatos:

2a. (naujas – DV, Nr. 43, 2010 m., su pakeitimais – DV, Nr. 28, 2014 m., papildytas – DV, Nr. 84, 2016 m.) Advokatų, neįregistruotų pagal *Zakon za danak varhu dobavenata stoynost* (ZDDS), honoraro suma neapima PVM, o įregistruotų advokatų atveju mokėtinas PVM skaičiuojamas nuo honoraro, nustatyto pagal šį nutarimą, laikomas neatskiriama kliento mokėtino advokato honoraro dalimi ir yra mokėtinas pagal ZDDS nuostatas.

4. ZAKON ZA DANAK [VARHU] DOBAVENA[TA] STOYNOST (PVM įstatymas, toliau - ZDDS)

22 Paslaugų teikimas

9 straipsnis 1. Paslaugos teikimas yra bet koks paslaugos suteikimas.

2. Paslaugos teikimu taip pat laikoma:

2) įsipareigojimas nesiimti veiksmų arba nesinaudoti teisėmis;

3. Paslaugų teikimui už atlygį prilyginama:

1) (iš dalies pakeistas – DV, 2013, Nr. 101, įsigaliojo nuo 2014 m. sausio 1 d., papildytas – DV, 2019, Nr. 96, įsigaliojo nuo 2020 m. sausio 1 d.) paslaugos teikimas apmokestinamojo asmens, savininko, darbuotojų asmeniniams poreikiams tenkinti arba, platesne prasme, kitais nei apmokestinamojo asmens savarankiškos ekonominės veiklos tikslais, jeigu teikiant paslaugą naudojamas turtas, kurį gaminant, importuojant ar įsigyjant buvo visiškai ar iš dalies atskaitytas pirkimo PVM;

2) (iš dalies pakeistas – DV, 2013, Nr. 101, įsigaliojo nuo 2014 m. sausio 1 d., papildytas – DV, 2019, Nr. 96, įsigaliojo nuo 2020 m. sausio 1 d.) neatlygintinas paslaugų teikimas apmokestinamojo asmens, savininko, darbuotojų privatiems poreikiams tenkinti arba, platesne prasme, kitais nei apmokestinamojo asmens savarankiškos ekonominės veiklos tikslais;

3) (naujas – DV, Nr. 94, 2012, įsigaliojo nuo 2013 m. sausio 1 d.) savininko ir (arba) naudotojo neatlygintinas paslaugos teikimas išnuomotam ar suteiktam naudotis turtui pagerinti.

4. 3 pastraipa netaikoma:

1) darbdavio neatlygintinai teikiamoms darbuotojų, įskaitant tuos, su kuriais sudarytos vadovavimo sutartys, vežimo iš gyvenamosios vietos iki darbo vietos paslaugoms, kai šios paslaugos teikiamos asmens ekonominės veiklos tikslais;

2) (iš dalies pakeistas – DV, 2012, Nr. 94, įsigaliojė nuo 2013 m. sausio 1 d.) savininko (naudotojo) neatlygintinai teikiamoms išnuomoto ar suteikto naudotis turto remonto paslaugoms;

3) (panaikinta – DV, 2012, Nr. 94, įsigaliojo nuo 2013 m. sausio 1 d.)

- 4) itin mažos vertės neatlygintinam paslaugų teikimui reklamos tikslais;
- 5) (naujas – DV, 2015 m. Nr. 95, įsigaliojusio nuo 2016 m. sausio 1 d.) neatlygintinam paslaugų teikimui apmokestinamojo asmens, savininko, darbuotojų privatiems poreikiams tenkinti arba, platesne prasme, kitais nei apmokestinamojo asmens savarankiškos ekonominės veiklos tikslais dėl neatidėliotinos būtinybės ar *force majeure*.
5. (nauja) – DV, 2016, Nr. 97, įsigaliojo nuo 2017 m. sausio 1 d.) 3 dalies 1 punktą netaikomas naudotoms prekėms, kurių atžvilgiu teisė į pirkimo PVM atskaitą buvo įgyvendinta pagal 71a, 71b ir 73b straipsnius.

EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS NUOSTATOS

1. 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos

23 I ANTRAŠTINĖ DALIS - DALYKAS IR TAIKYMO SRITIS

2 straipsnis

1. PVM objektas yra šie sandoriai:

c) paslaugų teikimas už atlygį valstybės narės teritorijoje, kai paslaugas teikia apmokestinamasis asmuo, veikdamas kaip toks;

24 [IV ANTRAŠTINĖ DALIS] 3 KYRIUS Paslaugų teikimas

24 straipsnis

„Paslaugų teikimas“ – sandoris, kuris nėra prekių tiekimas.

25 26 straipsnis

1. Paslaugų teikimu už atlygį laikomi šie sandoriai:

b) paslaugų teikimas, kurį neatlygintinai atlieka apmokestinamasis asmuo savo arba jo darbuotojų privatiems poreikiams tenkinti arba, platesne prasme, ne savo verslo tikslais.

26 28 straipsnis

Kai apmokestinamasis asmuo, veikdamas savo paties vardu, bet kito asmens naudai, dalyvauja teikiant paslaugas, laikoma, kad tas paslaugas jis gavo ir suteikė pats.

27 [VII ANTRAŠTINĖ DALIS] 2 SKYRIUS – Prekių tiekimas ir paslaugų teikimas

75 straipsnis

Teikiant 26 straipsnyje nurodytas paslaugas, kai veiklai skirtu turto dalį sudarančios prekės yra sunaudojamos privatiems poreikiams tenkinti arba paslaugos teikiamos neatlygintinai, apmokestinamoji vertė yra visos apmokestinamojo asmens išlaidos, patirtos teikiant šias paslaugas.

**BULGARIJOS RESPUBLIKOS VARHOVEN CASATSION SAD
(Aukščiausiasis Kasacinis Teismas) (toliau - VKS) JURISPRUDENCIJA**

- 28 **Dalis** VKS kolegijų mano, kad pagal ZA 38 straipsnio nuostatas nustatytas honoraras turi apimti PVM. Teismas nustato honorarą už nemokamą teisinę pagalbą, kuri nėra neatlygintinas paslaugų teikimas, todėl PVM turi būti mokamas. Šiuo klausimu yra ir daugiau VKS sprendimų: 2023 m. spalio 11 d. VKS nutartis Nr. 50207 komercinėje byloje Nr. 1940/2022 ir 2023 m. gegužės 10 d. VKS nutartis Nr. 50139 civilinėje byloje Nr. 5156/2021.
- 29 **Kitos** VKS kolegijos mano, kad teismas neturi pripažinti, jog pagal ZA 38 straipsnį nustatytas honoraras apima PVM. Neatlygintinas paslaugų teikimas neapmokestinamas PVM - tai matyti iš 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 2 straipsnio 1 dalies c punkto. Ši veikla nėra apmokestinamas prekių tiekimas ar paslaugų teikimas, kaip apibrėžta ZDDS arba 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvoje 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos. Šiuo klausimu žr. ir 2023 m. gegužės 10 d. VKS nutartį Nr. 917 kasacinėje civilinėje byloje Nr. 1323/2023.

**PRIEŽASTYS, DĖL KURIŲ TEISMAS MANO, KAD PRAŠYMAS PRIIMTI
PREJUDICINĮ SPRENDIMĄ YRA SVARBUS SIEKIANT PRIIMTI TEISINGĄ
SPRENDIMĄ PAGRINDINĖJE BYLOJE**

- 30 Atskirasis skundas pakeisti sprendimą, kiek jis susijęs su išlaidomis, buvo gautas laiku ir jį pateikė tam teisę turintis asmuo. Kita šalis pateikė pastabas. Atskirasis skundas yra priimtinas ir turi būti nagrinėjamas iš esmės.
- 31 Kad priimtų sprendimą, teismas turi atsakyti į šį esminį teisinį klausimą: ar suteikta nemokama teisinė pagalba yra apmokestinamas paslaugų teikimas, kaip jis suprantamas pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvą 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos, jei teismas įpareigoja bylą pralaimėjusią šalį tiesiogiai advokatui sumokėti paslaugos vertę, kurią advokatas būtų gavęs, jei nebūtų atlikęs neatlygintino paslaugos teikimo[?]
- 32 Bulgarijos teisėje įtvirtintas nepagrįsto praturtėjimo principas. Jeigu šalis gavo nemokamą teisinę pagalbą, iš pralaimėjusios šalies tiesiogiai advokatui priteisiamas advokato honoraras. Taip yra todėl, kad šalis nepatyrė jokių išlaidų advokato paslaugoms apmokėti. Vis dėlto advokatas neturėtų dirbti *pro bono*, todėl jo honorarą turi sumokėti pralaimėjusi šalis, kuri įpareigojama sumokėti honorarą už atitinkamą procesą tiesiogiai advokatui. Pagrindinėje byloje keliamas

klausimas, ar PVM apmokestinamas honoraras už advokato *pro bono* suteiktas teisinės paslaugas, kai teismas nurodo, kad pralaimėjusi šalis turi sumokėti honorarą.

- 33 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos reikalavimai perkelti į Bulgarijos teisę. Bulgarijos PVM įstatyme nurodyta, kad paslaugų teikimas yra apmokestinamasis teikimas PVM atžvilgiu. ZDDS 9 straipsnio nuostatos dalis pažodžiui atkartoja 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 26 straipsnio 1 dalies b punktą ir 28 straipsnį. Be to, Bulgarija pasinaudojo 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos [X priedo] B dalyje numatytu teisininkų paslaugų neapmokestinimu PVM. Vis dėlto ši taisyklė netaikoma, jeigu paslaugą teikiantis advokatas yra įregistruotas kaip PVM mokėtojas, kaip yra šiuo atveju. Jei advokatas sudaro sutartį dėl teisinės gynybos ir teisinės pagalbos už atlygį, jo honoraras apmokestinamas PVM. Situacija yra kitokia, jei advokatas dirba *pro bono*. Būtent dėl šios priežasties teismas nori sužinoti, ar šis paslaugų teikimas patenka į 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos taikymo sritį ir kas yra apmokestinamasis asmuo.
- 34 Teismui sunku nustatyti, ar minėtos 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos nuostatos taikomos advokatų teikiamai nemokamai teisinei pagalbai.
- 35 PVM yra netiesioginis mokestis. Apmokestinamasis asmuo (mokesčio subjektas) yra galutinis vartotojas, prekių tiekimo ar paslaugų teikimo gavėjas. Prievolė sumokėti mokestį turintis asmuo (pajamų mokėtojas) yra paslaugą teikiantis asmuo, o mokesčio objektas yra pats paslaugos teikimas. Apmokestinamoji vertė yra atlygis už paslaugų teikimą.
- 36 Sutarties dėl teisinės gynybos ir teisinės pagalbos už atlygį atveju pats paslaugos teikimas yra mokesčio objektas. Sutarties klientas yra mokesčio subjektas (apmokestinamasis asmuo), atsakingas už PVM sumokėjimą. Prievolė sumokėti mokestį turintis asmuo yra advokatas, kuris teikia paslaugas už atlygį ir sumoka PVM kliento vardu. Apmokestinamąją vertę sudaro advokato (advokatų kontoros) honoraras, dėl kurio susitarta sutartyje dėl gynybos ir teisinės pagalbos. Situacija sudėtingesnė, kai teikiama nemokama (*pro bono*) teisinė pagalba.
- 37 Pirma, neaišku, ar nemokamos teisinės pagalbos teikimas yra paslaugų teikimas, kuriam taikomas PVM. Taigi teismui kyla klausimas, ar nemokama teisinė paslauga yra PVM apmokestinamas paslaugų teikimas. Ar advokato (vieno asmens advokatų kontoros) suteikta nemokama teisinė pagalba, už kurią advokatui (vieno asmens advokatų kontorai) teismas priteisia honorarą, yra PVM objektas[?] Šis klausimas yra esminis, nes nuo jo priklauso suma, kurią pralaimėjusi šalis turi sumokėti advokatui, suteikusiam nemokamą teisinę pagalbą. Tai turi įtakos pinigų srautui į valstybės biudžetą ir pirkimo mokesčio atskaitai.

- 38 Antra, mokesčio subjekto (apmokestinamojo asmens) nustatymas yra problemiškas. Paslaugos gavėjas yra ieškovas. Jis yra klientas pagal sutartį dėl teisinės gynybos ir teisinės pagalbos ir šalis, kuri laimėjo bylą. Vis dėlto jis nėra apmokestinamasis asmuo (mokesčio subjektas), nes paslaugos teikimą sudaro nemokamas teisinės pagalbos teikimas finansinių sunkumų turinčiam asmeniui. Tokiomis aplinkybėmis, jei ieškinys patenkinamas, teismas išlaidas advokato pagalbai apmokėti priteisia ne paslaugos gavėjui (klientui pagal sutartį), o tiesiogiai prievolę sumokėti mokesčių turinčiam asmeniui (pajamų mokėtojai), t. y. advokatui arba vieno asmens advokatų kontorai. Šiuo atveju advokatas (vieno asmens advokatų kontora) gauna honorarą, į kurį jis turėtų teisę, jei būtų susitarta dėl atlygio (apmokestinamosios vertės). Teismui lieka neaišku, ar advokatas (vieno asmens advokatų kontora) yra PVM mokėtojas (mokesčio subjektas), kai teismas jam priteisia advokato honorarą už asmenį, kuriam jis nemokai teikė teisinę pagalbą ir kuris laimėjo bylą. Šis klausimas turi esminę reikšmę ginčui pagrindinėje byloje, nes nuo jo priklauso asmenys, kuriems teismas turi priteisti bylinėjimosi išlaidų PVM.
- 39 Taigi teismui kyla klausimas, ar kiekviena 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 2 straipsnio 1 dalies c punkto, 24 straipsnio 1 dalies, 26 straipsnio 1 dalies b punkto ir 28 straipsnio nuostata turi būti aiškinama taip, kad nemokamas teisinės pagalbos teikimas yra paslaugų teikimas, kuriam taikomas PVM, ir ar jam PVM taikomas tik tada, kai teismas advokatui priteisia honorarą.
- 40 Teismui neaišku, ar nagrinėjamas paslaugų teikimas - nemokama teisinė pagalba, suteikta bylą laimėjusiai šaliai, už kurią teismas tiesiogiai advokatui priteisė honorarą - turi būti laikomas neatlygintinu paslaugų teikimu, kaip jis suprantamas pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 24 straipsnio 1 dalį.
- 41 Siekiant bylą išspręsti pagal Sąjungos teisę, būtina atsakyti į klausimą, ar nagrinėjamas paslaugų teikimas yra teikimas už atlygį, kaip tai suprantama pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvą 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos. Pažymėtina, kad šiuo atveju teismas priteisia honorarą, kurį advokatas būtų gavęs, jei dėl honoraro būtų susitarta sutartyje dėl teisinės gynybos ir teisinės pagalbos.
- 42 Sprendžiant klausimą, kas turi mokėti PVM, būtina išsiaiškinti, kas yra apmokestinamasis asmuo nemokamos teisinės pagalbos teikimo atveju, kai nustatytas honoraras. Teismui nėra aišku, kuris asmuo šioje byloje yra apmokestinamasis asmuo, kaip tai suprantama pagal minėtą direktyvą.
- 43 Reikia išsiaiškinti, ar toks paslaugų teikimas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, yra neatlygintinas paslaugų teikimas ir [kartu] paslaugų teikimas už atlygį, kaip jis suprantamas pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvą 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos. Taip yra

dėl to, kad dalis neatlygintino paslaugų teikimo laikoma paslaugų teikimu už atlygį, kuris savo ruožtu apmokestinamas PVM.

- 44 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pagal GPK 631 straipsnio 1 dalį, siejamą su SESV 267 straipsnio 1 dalimi, reikia sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priims sprendimą dėl nutarties rezoliucinėje dalyje pateiktų Sąjungos teisės aiškinimo klausimų.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, TEISMAS

NUTARĖ:

1 **Pateikti** Europos Sąjungos Teisingumo Teismui **pagal SESV 267 straipsnį ir GPK 629 straipsnį** prejudicinius klausimus:

1. Ar „**paslaugų teikimu**“, kaip jis suprantamas pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 2 straipsnio 1 dalies [c] punktą, 24 straipsnio 1 dalį, 26 straipsnio 1 dalies b punktą ir 28 straipsnį, laikoma:

- 1) advokato teikiama nemokama (*pro bono*) teisinė pagalba šaliai teismo procese[?]
- 2) advokato teikiama nemokama (*pro bono*) teisinė pagalba šaliai, laimėjusiai bylą, **kai** teismas **advokatui** priteisė honorarą, kurį jis būtų gavęs, jei dėl jo būtų sutarta sutartyje dėl teisinės gynybos ir teisinės pagalbos[?]

2. Ar „**neatlygintinu paslaugų teikimu**“, kaip jis suprantamas pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 26 straipsnio 1 dalies b punktą laikoma:

- 1) advokato teikiama nemokama (*pro bono*) teisinė pagalba šaliai teismo procese[?]
- 2) advokato teikiama nemokama (*pro bono*) teisinė pagalba šaliai, laimėjusiai bylą, **kai** teismas **advokatui** priteisė honorarą, kurį jis būtų gavęs, jei dėl jo būtų sutarta sutartyje dėl teisinės gynybos ir teisinės pagalbos[?]

3. Ar „**paslaugų teikimu už atlygį**“, kaip jis suprantamas pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 2 straipsnio 1 dalies [c] punktą, 24 straipsnio 1 dalį ir 26 straipsnio 1 dalies b punktą, laikoma advokato teikiama nemokama (*pro bono*) teisinė pagalba šaliai, laimėjusiai bylą, **kai** teismas **advokatui** priteisė honorarą, kurį jis būtų gavęs, jei dėl jo būtų sutarta sutartyje dėl teisinės gynybos ir teisinės pagalbos[?]

4. Ar „apmokestinamuoju asmeniu“, kaip jis suprantamas pagal 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos 28 ir 75 straipsnius, laikomas:

- 1) advokatas (vieno asmens advokatų kontora), kuris teikė nemokamą (*pro bono*) teisinę pagalbą šaliai teismo procese[?]
 - 2) advokatas (vieno asmens advokatų kontora), kuris teikė nemokamą (*pro bono*) teisinę pagalbą šaliai, laimėjusiai bylą, kai teismas advokatui (vieno asmens advokatų kontorai) priteisė honorarą, kurį jis būtų gavęs, jei dėl jo būtų sutarta sutartyje dėl teisinės gynybos ir teisinės pagalbos[?]
36. <...> [bylos nagrinėjimo sustabdymas]
37. <...>
- <...> [procesiniai aspektai]
40. **NUTARTIS** yra galutinė ir neskundžiama pagal GPK 631 straipsnį.

DARBINIS VERTINMAS